

ЩО ЯВЛЯЄ СОБОЮ ПАРЛАМЕНТ ЯК ЗАКОНОДАВЧИЙ ОРГАН У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ?

Ричкаль С., студент гр. Юм - 73

Слово "парламент" має латинський корінь "parlare" — "говорити", "розмовляти". Батьківщиною найдавнішого парламенту вважають Ісландію. Історія парламентів і парламентаризму налічує кілька століть і включає кілька етапів. Перший етап — початковий (XIV—XIX ст.): становлення інституту парламентаризму. Другий етап — кінець XVIII — початок XX ст. — "золотий час парламентаризму". Третій період — початок XX ст. — так звана криза парламентаризму. Четвертий етап — (70—90-ті роки XX ст.) відродження ролі парламентів.

Говорячи про структуру парламенту насамперед слід зазначити, що виділяють: однопалатний або двопалатний парламент. Однопалатні називаються монокамеральними, двопалатні — бікамеральними. З 58 палат, що існують у світі, 43 називалися "сенатами" (або аналогічним словом місцевою офіційною мовою). Інші найменування — федеральна рада (Австрія, Ефіопія, Німеччина), Рада Федерації (Росія), Рада штатів (Індія, Швейцарія) та ін.

Парламентські комісії або комітети — це спеціальні органи, утворені з депутатів, головною метою яких є підготовча робота зі створення й оцінки законопроектів, а також для контролю за виконанням законів або для контролю за діяльністю виконавчої влади. Парламентські комісії в абсолютній більшості складаються тільки з депутатів. Парламентські комісії відіграють важливу роль: рішення, прийняті цими комісіями, дуже часто визначають ті, які будуть прийняті на сесії. Комісії парламенту є тимчасові й постійні, спеціалізовані й універсальні. Говорячи про порядок роботи або про порядок діяльності закордонних парламентів, ми підкреслюємо, що парламенти здійснюють свої повноваження на сесіях. Є різні визначення сесії. Часто її визначають як проміжок часу, протягом якого проходять пленарні засідання палат і їхніх комісій. Іноді визначення сесії простіше, і під сесіями розуміють загальні збори депутатів, на яких вирішуються всі найважливіші питання. Це такі загальні збори, під час яких реалізується компетенція цього органу. Сесії зарубіжних парламентів скликаються в різних країнах один, два, три, іноді до чотирьох разів на рік.

Законодавча ініціатива — це дуже конкретна і важлива, для майбутнього законопроекту стадія. Адже майбутній закон повинен бути бездоганно оформленим, так би мовити "одягнений" в юридичну форму. У багатьох країнах 90 % і більше законопроектів вносяться урядом. Це практично всі країни Західної Європи. Друга стадія законодавчого процесу — це обговорення законопроекту. Як правило, ця стадія поділяється на підстадії, що традиційно називаються читаннями. Суть читань зводиться до

того, що депутати вислуховують повідомлення представника автора проекту й висновок комісії та висловлюють свою позицію щодо них. У будь-якому разі висновок парламентських комітетів і комісій із законопроекту обов'язковий. Це невід'ємний елемент законодавчого процесу. Як правило, третє читання — найдетальніше. Під час третього читання можуть застосовуватися різні методи. Наприклад, у парламенті Великобританії спікер може застосовувати прийом, що називається "кенгуру". Суть цього методу в тому, що якісь виправлення обговорюються, а деякі він вирішує пропустити, тобто ніби "перестрибнути" їх, подібно до кенгуру. В американському сенаті використовується такий спосіб затягування часу, який називається "флібустьєрством" — коли сенатори (час виступу конгресмена не обмежується, а строк обговорення законопроекту є обмеженим) виступають дуже довго, намагаючись затягти час і зірвати третє читання, а тим самим не допустити прийняття законопроекту.

У деяких зарубіжних країнах існують незвичайні методи прийняття рішень, що пов'язано з глибоко закоріненними традиціями, так в Англії, наприклад, депутати виходять із залу й у коридорі проходять через спеціальні хвіртки. Ці хвіртки нагадують дверцята в салунах, які розташовані на рівні пояса. Проходячи через такі дверцята, депутат називає свої прізвище й округ. Спеціальні клерки реєструють депутатів. Таке голосування називають "голосуванням ногами". Є стародавні способи голосування. Це голосування голосом (на слух). У такому випадку спікер запитує, хто "за" і хто "проти", і за гучністю хору вирішує, кого більше (такий спосіб називається акламацією). Нині такий спосіб практично не використовується.

Є також поіменне голосування, коли спікер по черзі запитує думку кожного депутата. Депутат стає, називає своє ім'я й говорить, чи "за" він або "проти". Таке голосування проводиться з дуже важливих питань, зазвичай збираються кореспонденти, глядачі, усі бачать, хто за що голосує. Такий тип голосування здебільшого призначається на вимогу більшості депутатів. У Швеції й Фінляндії, наприклад, якщо і "за", і "проти" була подана однакова кількість голосів, то питання вирішується шляхом кидання жереба.

Досить часто застосовується голосування бюлетенями — таємне голосування шляхом опускання спеціальних бюлетенів. Наприклад, у ФРН при голосуванні про вотум недовіри або довіри уряду на столі президії ставиться спеціальний ящик для голосування й депутати опускають бюлетені. Також використовується спосіб "баранячого ходу" (коли депутати виходять із залу засідання через різні двері). "Баранячий хід" називається також поділом, тобто депутати діляться на групи й виходять через різні виходи із залу.

Наук. кер. - Горєва Є.Ю., викладач кафедри права